

La gota malaia de la violència masclista

El balanç del cap de setmana inclou la primera marxa estatal contra la violència masclista i quatre dones assassinades, presumptament víctimes de violència masclista. Dissabte centenars de persones provinents d'arreu de l'Estat, sobretot dones, van omplir els carrers de Madrid per reclamar que la plaga social que representa la violència masclista sigui considerada una qüestió d'estat. Les xifres acumulades parlen en termes de terrorisme masclista: sovint es recorda que ETA va matar 829 persones durant el període d'atemptats (1960-2011) i que des del 2003, moment en què es comença a recopilar estadística oficial de víctimes mortals de violència masclista, sumen més de 800 dones. Diumenge, quatre dones més van ser assassinades. Mentrestant, segons dades de l'última enquesta d'opinió del CIS, només l'1,2% de les persones enquestades considera que la violència contra les dones és un dels tres problemes més greus de l'estat espanyol. Davant d'aquesta realitat, només una pregunta: per què?

És important entendre les raons del caràcter persistent d'un fenomen que actua com una gota malaia, un degoteig constant que fa mal, molt de mal, un mal personal irreversible i un mal social intolerable. Cal problematitzar aquest caràcter persistent per evitar la seva tortuosa normalització. La violència masclista és un problema social tan senzill com complex d'analitzar.

Només l'1,2% dels espanyols consideren que la violència contra les dones és un dels tres problemes més greus de l'Estat. Per què?

La senzillesa analítica apunta a causes estructurals: és una de les manifestacions més clares de la desigualtat i subordinació de la dona respecte a l'home. La violència masclista sorgeix en el si d'una organització social patriarcal basada en l'explotació i dominació masculina, la supremacia del que és masculí sobre el que és femení. Una supremacia que es reproduïx en les institucions i relacions socials, en el sentit sociològic, condicionant les actuacions dels homes i les dones. Aquesta dinàmica social, que inclou l'ostentació del poder, origina les formes de desigualtat i discriminació entre els gèneres entre les quals cal recomptar la violència contra les dones. Una expressió extrema de la subordinació femenina, un fet inacceptable que atempta contra els drets humans més elementals. Aca-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

bar amb la desigualtat de gènere vol dir acabar amb la divisió sexual del treball, les múltiples discriminacions (socials, polítiques, econòmiques, etc.) i acabar amb la violència contra les dones. L'origen del problema és social i no individual, per aquesta raó la llei orgànica de mesures de protecció integral contra la violència de gènere del 2004 va representar un pas endavant en el reconeixement de la dimensió social de la violència masclista més enllà de ser considerada com una qüestió privada.

La complexitat analítica apareix quan la millora del marc normatiu esdevé necessària però insuficient i, a vegades, perversa. Malgrat la seva necessitat, la regulació legal no comporta canvis immediats en els imaginaris arrelats i pot provocar la falsa consciència social de tenir

controlat el problema (quan no eradicat). Els imaginaris, representacions i discursos entorn de la violència masclista introdueixen complexitat en les anàlisis: des de la manca de consciència de la situació de subordinació que es viu fins a la tolerància social cap a actituds masclistes intolerables. D'una banda, la dificultat de moltes dones per reconèixer situacions quotidianes com a embrió de violència o, encara pitjor, normalitzar situacions quotidianes de violència. Vides subordinades en què les fronteres entre la quotidianitat i l'atac són dèbils, es tendeixen a justificar i fa molta por denunciar. De l'altra, la relativització d'actes, conductes i discursos que alimenten una perillosa tolerància social cap a les agressions dels homes. En el cas de la violència masclista, relativitzar és acceptar i callar és tolerar perquè el silenci és complicitat.

Senzillesa i complexitat s'han d'abordar des del compromís i la prioritització política. Per aquesta raó, dissabte milers de persones van demanar que la violència masclista sigui considerada una qüestió d'estat. Entre les reivindicacions concretes, es proposa reformar la llei del 2004 per incloure el que estableix el conveni d'Istanbul respecte a totes les formes de violència contra les dones. Reivindicacions que també demanaven aturar les retallades (26% del pressupost) i més inversió per fer real la mirada integral tant en la lògica de la prevenció, detecció i atenció, com en la lògica de l'atenció psicològica, legal, mèdica i social. La violència masclista és un problema gravíssim que cal afrontar amb responsabilitat, intransigència, expertesa i compromís. Cal escoltar les demandes socials i, sobretot, els professionals que hi treballen per ajudar a denunciar i acabar amb els silencis còmplices que alimenten impunitats quotidianes.

ARIANNE FABER